FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT G. REISCHL FREMSAT DEN 17. SEPTEMBER 1975 [1]

Høje Ret.

I den præjudicielle sag, som jeg i dag skal tage stilling til, er der tale om at fortolke Kommissionens forordning nr. 67/67 af 22. marts 1967 om anvendelse af traktatens artikel 85, stk. 3 på kategorier af eneforhandlingsaftaler (EFT-specialudgave 1967, s. 9; org. ref. Amtsblatt 1967, s. 57).

Denne forordning er udstedt i henhold til Rådets forordning nr. 19/65 af 2. marts 1965 om anvendelse af bestemmelserne i traktatens artikel 85, stk. 3 på kategorier af aftaler og samordnet praksis (EFT-specialudgave 1965-66, s. 31; org. ref. Amtsblatt 1965, nr. 36). I artikel 1 bestemmes det, at i medfør af EØF-traktatens artikel 85, stk. 3, og på de i denne forordning nævnte betingelser, erklæres bestemmelserne i artikel 85, stk. 1 i traktaten uanvendelige på aftaler, hvori der kun deltager to virksomheder, og hvorefter den ene over for den anden forpligter sig til at levere bestemte varer udelukkende til denne med henblik på videresalg i en bestemt del af fællesmarkedet. Ifølge samme forordnings artikel 3 er bestemmelserne i artikel 1, stk. 1 ikke anvendelige, hvis

».....

b) kontrahenterne indskrænker formidlernes eller forbrugernes muligheder for at skaffe sig de af aftalen omfattede varer hos andre forhandlere inden for fællesmarkedet, navnlig hvis kontrahenterne

.....

2. gør andre rettigheder gældende eller træffer foranstaltninger for at hindre forhandlere eller forbrugere andetsteds inden for fællesmarkedet i at blive forsynet med de varer, aftalen omfatter, eller i at afsætte dem i det område, aftalen vedrører.«

Vedrørende hovedsagen skal følgende bemærkes:

Firmaet Fratelli Dalle Crode, Conegliano (Italien), afsluttede den 25. februar 1968 en eneforhandlingsaftale med firmaet Van Vliet Kwasten- en Ladderfabriek i Nijmegen (Nederlandene). Ifølge den nævnte kontrakt havde Fratelli Dalle Crode til Van Vliet fra den 1. marts 1968 overført eneforhandlingen for Benelux-området af pensler med plastikskaft, som fremstilles af Dalle Crode, såvel som alle plastikdele, som er nødvendige til de af Dalle Crode fremstillede pensler. Det var i aftalen yderligere bestemt, at Dalle Crode skulle drage omsorg for, at leveringer af disse varer til kunder i Italien (grossister og fabrikanter) ikke blev eksporteret til Benelux-landene. Det blev i så henseende bestemt, at Dalle Crode skulle underrette sine kunder i Italien, give udtrykkeligt pålæg herom ved leveringen samt fastsætte bestemte sanktioner. Efter at aftalen havde løbet kort tid, opsagde Dalle Crode den 28. september 1969 den af grunde, som nu ikke længere har interesse.

Det kom til retssag, hvori denne aftale spiller en rolle, fordi Dalle Crode stævnede Van Vliet med påstand om betaling af købsprisen for allerede leverede varer. I denne sag, som i første instans blev anlagt ved Arrondissementsrechtsbank i Arnhem, gjorde Van Vliet gældende, at Dalle Crode i Nederlandene havde bragt engangspensler med plastikskaft i handelen uden om Van Vliet. Dette strider mod aftalen, og følgelig skulle Dalle Crode være pligtig til at betale Van Vliet erstatning.

Arrondissementsrechtbank dømte Van Vliet til at betale og afviste dens modkrav om skadeserstatning. Retten indtog det standpunkt, at den aftale, for hvis

1 — Oversat fra tysk.

krænkelse Van Vliet krævede erstatning, er ugyldig ifølge fællesskabsretten, således at den ikke kan danne det retlige grundlag for et krav om erstatning for kontraktbrud.

Denne afgørelse indankede Van Vliet for Gerechtshof i Arnhem. Firmaet mener, at EØF-traktatens artikel 85, stk. 1 og den allerede nævnte Kommissionens forordning nr. 67/67 ikke er blevet korrekt anvendt; i virkeligheden falder den af firmaet og Dalle Crode indgåede aftale ind under denne forordnings anvendelsesområde, thi for dette er det alene afgørende, at det har været muligt for kunder i Benelux-landene at købe hos Dalle Crodes aftagere i Frankrig og Vesttyskland, dvs., at ikke al konkurrence er forhindret. Endelig anfører Van Vliet, at retten i underinstansen ikke har taget hensyn til en meddelelse fra Kommissionen af 27. maj 1970 »vedrørende aftaler, vedtagelser og samordnet praksis af ringe betydning, som ikke falder ind under artikel 85, stk. 1 i traktaten til oprettelse af Det europæiske økonomiske Fællesskab« (Amtsblatt C 64/1970). I denne meddelelse siger Kommissionen — hvis jeg må nævne det her — at det er dens opfattelse,

»at aftaler mellem virksomheder, hvis formål er at producere eller distribuere varer, falder ikke ind under det i artikel 85, stk. 1 i EØF-traktaten nævnte forbud,

— hvis de produkter, aftalen angår, i det område af fællesmarkedet, som aftalen indvirker på, ikke udgør mere end 5 % af omsætningen af identiske produkter eller sådanne, som på grund af deres egenskaber, anvendelsesformål og prisleje af forbrugerne må betragtes som produkter af samme art, og
— hvis den samlede årlige omsætning hos de virksomheder, som deltager i aftalen, ikke overstiger 15 millioner regningsenheder eller, dersom det drejer sig om aftaler mellem handelsforetagender, 20 millioner regningsenheder«.

Ankeinstansen nåede ved vurderingen af dette anbringende frem til det resultat, at der ikke kunne tales om en fejlagtig anvendelse af EØF-traktatens artikel 85, stk. 1 og den nævnte meddelelse fra Kommissionen af 27. maj 1970. Retten i Arnhem mente dog at se et problem vedrørende fortolkningen af artikel 3 i Kommissionens forordning nr. 67/67, og det ikke mindst med henblik på Dalle Crode's indsigelser om, at kunder i Benelux-landene kun teoretisk havde mulighed for at købe i Frankrig og i Forbundsrepublikken Tyskland, da Dalle Crode ikke leverede til andre EØF-lande end Beneluxlandene.

Følgeligt udsatte den nævnte ret sagen ved kendelse af 18. februar 1975 og forelagde i henhold til EØF-traktatens artikel 177 følgende spørgsmål til præjudiciel afgørelse:

1. Er en eneforhandlingsaftale mellem en fabrikant i én af medlemsstaterne og en eneforhandler andetsteds i fællesmarkedet også omfattet af de aftaler, der i henhold til artikel 3 i Kommissionens forordning nr. 67/67 ikke er fritaget, når denne eneforhandlingsaftale indeholder bestemmelser, hvis overholdelse vil medføre, at alene fabrikanter og forhandlere i den kontraherende fabrikants medlemsstat hindres i at afsætte de varer, aftalen omfatter, i det område, aftalen vedrører, samtidig med at forhandlere og forbrugere i det område, aftalen vedrører, alene hindres i at erhverve de varer, aftalen omfatter, fra den kontraherende fabrikants medlemsstat?
2. Har det for besvarelsen af spørgsmål 1 nogen betydning
   a) om det for forhandlere og forbrugere i det område, aftalen vedrører, er faktisk muligt at erhverve de varer, der er omfattet af aftalen, andet steds i fællesmarkedet uden for det område, aftalen vedrører og uden for den kontraherende fabrikants medlemsstat, og
   b) såfremt denne faktiske mulighed findes, om forhandlere og forbrugere i det område, aftalen vedrører — idet de under 1 omhandlede aftalevilkår overholdes — i mærkbart

omfang afstår fra at gøre brug af denne mulighed?

Inden jeg behandler disse spørgsmål, forekommer det mig at være på sin plads kort at forklare, at en del af, hvad der under sagen er anført af Van Vliet, er uden betydning for den præjudicielle afgørelse.

Dette gælder først for firmaets bemærkning om, at de varer, som er omfattet af eneforhandlingsaftalen, i praksis først og fremmest må bestemmes som plastikskafter til pensler samt andre kunststofdele, som er nødvendige ved fremstillingen af dette produkt, da Dalle Crode ikke fremstiller pensler. Bemærkningen angår helt klart en retsanvendelse på et konkret tilfælde og skal som sådan udelukkende behandles i hovedsagen. Her drejer det sig tværtimod udelukkende om at fortolke en almindelig forskrift inden for konkurrenceretten, og herved er det enkelte tilfældes særegenheder som de anførte klart uden betydning.

Det samme gælder for den anden bemærkning om, at den pågældende ordning ikke har begrænset konkurrencen for andre italienske foretagender, som fremstillede eller solgte plastikskafter til pensler, hvorved der åbenbart ikke er tænkt på Dalle Crode's aftagere. Det er irrelevant, om en sådan konkurrence består, thi i henhold til forordning nr. 67/67 om gruppefritagelser er det det afgørende alene, at konkurrencen er begrænset som følge af, at afsætningen i et bestemt område er koncentreret på en eneforhandler, samt spørgsmålet, om det i henhold til forordningen om fritagelse kræves, at der består konkurrence i sektoren for de af overdrageren fremstillede eller solgte varer, og om dette også gælder i eneforhandlerens af aftalen omfattede geografiske område.

Det tilsvarende gælder endelig for Van Vliet's henvisning til kontrahenternes beskedne størrelse, størrelsen af deres årlige omsætning og den markedsandel, som de af aftalen omfattede produkter har i det område, aftalen vedrører. Denne markedsandel må ifølge Van Vliets opfattelse også bestemmes under hensyntagen til samme slags varer, som kan frembyde substibutionskonkurrence. Også dette er klart spørgsmål af faktisk art, som først og fremmest skal behandles under hovedsagen. Desuden angår de tydeligt den allerede nævnte meddelelse af 27. maj 1970 fra Kommissionen. Men det er ikke den, som er genstand for anmodningen om fortolkning og således bestemmende for den foreliggende rets undersøgelse, men alene forordning nr. 67/67 om gruppefritagelser.

Denne forordning skal — og hermed når jeg til den forelagte sags egentlige problem — fortolkes med henblik på en aftale, hvorefter eneforhandlingen af bestemte varer i et bestemt område, Benelux-landene, er overført til *een* virksomhed, og ifølge hvilken overdrageren, der er hjemmehørende i Italien, har forpligtet sig til at sørge for, at hans italienske aftagere (grossister og producenter, men ikke de endelige forbrugere) ikke eksporterer til Benelux-landene, mens det åbenbart stod ham frit for at levere de af aftalen omfattede varer til andre af fællesskabets lande og derfra lade dem nå ind i Benelux-landene.

Van Vliet mener herved, at der ikke kan tales om en hindring i den betydning, dette begreb har i forbeholdsreglen i artikel 3 i forordning nr. 67/67, fordi Dalle Crode havde mulighed for at afsætte sine varer i Benelux-landene gennem foretagender i Frankrig eller i Forbundsrepublikken Tyskland. Dette kan heller ikke betragtes som nogen indskrænkning i artiklens forstand, thi ved afsætning gennem Frankrig eller Forbundsrepublikken Tyskland ville der ikke opstå yderligere omkostninger, der ville ikke kræves yderligere omsætningsled, og der ville være tale om de samme afstande. I øvrigt må det i forhold til forordningen om fritagelse være afgørende, om der har bestået en *mulighed* for parallelimport; derimod er det uden betydning, at der rent faktisk

ikke fandtes nogen handel fra Italien til Frankrig og Forbundsrepublikken Tyskland.

Kommissionen er derimod af den mening — og hertil har Dalle Crode sluttet sig i den mundtlige forhandling —, at det udslaggivende er, at eneforhandlingsaftalen har udelukket direkte parallelimport fra Italien til Benelux-landene. Allerede herefter er forudsætningerne i artikel 3 i forordning nr. 67/67 opfyldt, idet kontrahenterne har indskrænket formidlernes eller forbrugernes muligheder for at skaffe sig de af aftalen omfattede forhandlere inden for fællesmarkedet, og idet de har truffet foranstaltninger for at hindre forhandlere eller forbrugere andetsteds inden for fællesmarkedet i at blive forsynet med de varer, aftalen omfatter. Derimod er spørgsmålet, om der faktisk har bestået en mulighed for at forsyne sig uden for Italien, og om der faktisk fandtes en dertil svarende handel, uden betydning for anvendelsen af den nævnte bestemmelse.

Ved bedømmelsen af denne diskussion bør vi først betragte artikel 2 i forordning nr. 67/67. Det er for så vidt blevet gjort gældende, at artikel 2 udtømmende opregner alle de begrænsninger, som vil kunne indeholdes i eneforhandlingsaftaler, uden at fritagelsen ophæves. Eksportforbud af den her foreliggende karakter er således ikke nævnt, og dermed skulle det være klart, at aftaler, der indeholder sådanne elementer, ikke omfattes af forordningen om fritagelse.

Jeg finder imidlertid denne argumentation tvivlsom. Man kunne under henvisning til ordlyden af artikel 2 indvende, at den blot indeholder angivelser af, hvilke konkurrencebegrænsninger og forpligtelser, som kan pålægges eneforhandlingen, uden at det er udelukket at anvende artikel 1. I artikel 2 er der derimod ikke tale om at indskrænke overdragerens handlemuligheder, og det er i det mindste ikke uden videre klart, at artikel 2 har til formål også med henblik på denne kontrahent at indeholde en udtømmende opregning.

Af denne grund foretrækker jeg at hente svaret på spørgsmålet om, hvilke indskrænkninger i overdragerens handlefrihed som kan godtages, i artikel 3 i forordning nr. 67/67. Med andre ord, jeg finder, at det er mere hensigtsmæssigt at koncentrere undersøgelsen af den her relevante problematik om denne bestemmelse, nemlig dens afsnit b).

Der er i en indledende sætning i denne bestemmelse — jeg behøver her ikke at referere den ordret — tale om en indskrænkning af mulighederne for at skaffe sig de af aftalen omfattede varer hos andre forhandlere inden for fællesmarkedet; der tales i det eksempel, som er anført under litra 2), yderligere om en hindring for andetsteds inden for fællesmarkedet at blive forsynet med de varer, aftalen omfatter.

Parternes karakterisering af deres standpunkter har allerede gjort det klart, at Van Vliet entydigt lægger vægt på det sidstnævnte eksempel og på ordet »hindre«. Fremfor alt på denne måde når firmaet frem til den opfattelse, at for aftagere i Benelux-landene er udelukkelsen af at forsyne sig fra *én* medlemsstat, ingen hindring for andetsteds inden for fællesmarkedet at blive forsynet med de varer, aftalen omfatter; det er altså ikke blevet umuligt at blive forsynet andetsteds, idet eneforhandlerens område ikke er absolut beskyttet, og følgelig kan det i artikel 3 i forordning nr. 67/67 indeholdte forbehold ikke finde anvendelse.

Denne argumentation kan ved første øjekast synes ganske bestikkende. Efter hvad vi under sagens gang har hørt af overvejelser og slutninger fra Kommissionen, har jeg dog indtryk af, at Van Vliet's standpunkt ikke er uigennemtrængeligt.

Når jeg siger dette, tænker jeg ikke så meget på Kommissionens henvisning til andre sproglige udformninger af bestemmelsen, som ifølge min opfattelse i det store og hele giver udtryk for den samme mening og vel næppe er afgørende, idet »indskrænke« og »hindre« i grunden udtrykker det samme. Hvad jeg synes er langt vigtigere, er for det første henvis-

ningen til bestemmelsens opbygning. Det følger heraf, at den indledende sætning i stk. b) i artikel 3 indeholder det principielle udsagn, mens der i litra 2 blot er anført et eksempel. Ved fortolkningen skal den største vægt således lægges på den første del, uden at eksemplet dog herved bliver uforbindende som målestok. Da der i den indledende sætning imidlertid kun er tale om at »indskrænke«, er det derfor en nærliggende fortolkning, at artikel 3 allerede omfatter aftaler, der kun har den virkning, at forsyningen fra *een* medlemsstat udelukkes. Hvis nemlig enhver parallelimport faktisk var forhindret, kunne der jo ikke længere være tale om en *indskrænkning*, men det ville i så fald være *umuligt* at skaffe sig de af aftalen omfattede varer hos andre forhandlere inden for fællesmarkedet.

Til denne begyndelse af en argumentation, som man isoleret betragtet vel ikke ubetinget kan anse som afgørende til gunst for Kommissionens opfattelse, slutter sig andre og flere betragtninger, som under et taler for, at Kommissionens standpunkt er korrekt.

For så vidt finder jeg det nyttigt at huske på, at artikel 3 i forordningen om fritagelse, som er udstedt i medfør af artikel 85, stk. 3 i EØF-traktaten, har til opgave at gøre det klart, at de pågældende ordninger — som det hedder i artikel 85, stk. 3 — ikke må indholde begrænsninger, som ikke er nødvendige for at nå de i artikel 85, stk. 3 nævnte mål, og at der ikke gives mulighed for at udelukke konkurrencen for en væsentlig del af de pågældende varer. Da der her er tale om et væsentligt forbehold, er det en uomgængelig følge, at de bestemmelser, som er udstedt for at konkretisere det, skal fortolkes strengt.

Jeg bestyrkes yderligere i denne indstilling af betragtningerne til forordning nr. 67/67 og dens endelige tilblivelseshistorie.

Hvad angår forordningens betragtninger er det interessant, at det udtrykkeligt fremhæves i dem — og dette skal man øjensynligt henføre til artikel 3 —, at der må være mulighed for parallelimport, der sørger for konkurrence i afsætningsleddet. Når der tales om parallelimport, er det uden videre nærliggende at tænke på direkte import fra overdragerens medlemsstat. Det er i alt fald betegnende, at der i forordningens betragtninger slet og ret tales om parallelimport, således at det med hensyn hertil ikke kan påvises, at nogen indskrænkning af eller sondring inden for dette begreb kan anerkendes. Jeg tænker herved også på Domstolens praksis på området, hvor — f.eks. i sag 22/71 (dom af 25. november 1971, Béguelin Import Co. og andre mod SAGL Import Export og andre, Sml. 1971, s. 960) — Domstolen har understreget betydningen af parallelimport, når den taler om, at det ikke må forhindres, at der indføres varer fra andre medlemsstater til det beskyttede område, og at der ikke må foreligge mulighed for at afskære parallelimport. Dette antyder utvivlsomt en streng fortolkning af bestemmelser, som vedrører sådanne processer. Herfor taler også, at det i teorien (jf. f.eks. Mestmäcker, Europäisches Wettbewerbsrecht, s. 242) i denne sammenhæng anføres, at det er en almindelig retsgrundsætning inden for den europæiske konkurrenceret, at adgangen til markedet ikke må afskæres, og at parallelimport fra andre medlemsstater ikke må forhindres, thi kun således kan man opnå en korrigering af den del af virkningernes pris- og afsætningspolitik, der fortsat er knyttet til enkelte nationale markeder og indeholder en prisdifferentiering efter de forskellige markeder.

Hvad for det andet angår tilblivelseshistorien for forordning nr. 67/67, kan det let påvises, at den ikke tillader nogen anden end den ovenfor antydede grundholdning ved fortolkningen af artikel 3 med hensyn til spørgsmålet om udelukkelse af parallelimport fra en enkelt medlemsstat. Her har Kommissionens forordning nr. 153/62 af 3. maj 1962 (Amtsblatt 1962, s. 139) betydning. I den foreskrives der forenklede anmeldelsesformaliteter for

eneforhandlingsaftaler, hvori der kun deltager to virksomheder, og hvori den ene kontrahent over for den anden forpligter sig til at levere bestemte varer udelukkende til denne med henblik på videresalg i en bestemt del af fællesmarkedet. Det er imidlertid vigtigt — hvilket også fremgår af den til anmeldelsen påbudte formular —, at anmelderen erklærer, at overdragelsen af eneforhandlingen ikke indskrænker formidlernes eller forbrugernes muligheder for at skaffe sig det af aftalen omfattede produkt hos en anden af aftalen omfattet forhandler eller en eller anden formidler inden for fællesmarkedet. I Rådets grundforordning nr. 19/65 om anvendelse af bestemmelserne i traktatens artikel 85, stk. 3, på kategorier af aftaler og samordnet praksis henvises udtrykkeligt til denne forordning med dens vidtrækkende opfattelse af begrebet »indskrænkning«, der helt igennem minder om den opfattelse af det samme begreb, der udtrykkes i den indledende sætning i artikel 3, litra b) i forordning nr. 67/67. Det udtales nemlig i betragtningerne til forordningen, at Kommissionen gennem sin praksis, især gennem forordning nr. 153/62, har givet udtryk for, at en lempelse af de i forordning nr. 17/62 (EFT-specialudgave 1959-62, s. 81; org. ref. Amtsblatt 1962, nr. 13) fastsatte fremgangsmåder ikke kan komme i betragtning med hensyn til bestemte kategorier af aftaler og samordnet praksis, som i særlig grad kan fordreje konkurrencen inden for fællesmarkedet. Man kan af denne omstændighed — som Kommissionen har gjort det — uddrage den slutning, at man har tiltænkt forordning nr. 67/67 den funktion, at den skal sikre kontinuiteten i behandlingen og bedømmelsen af eneforhandlingsaftaler, også netop med henblik på en streng bedømmelse af klausuler, som vedrører parallelimport.

Sluttelig kan man på baggrund af disse for fortolkningen af forordning nr. 67/67 vigtige grundlæggende erkendelser endnu anstille følgende betragtning.

Når en eneforhandlingsaftale bestemmer, at parallelimport til det af aftalen omfattede område kun skal udelukkes fra *én* medlemsstat, og der ikke tales om de øvrige medlemsstater, er der egentlig kun to fortolkninger, der kan komme på tale.

Det kan tænkes, at det faktisk kun er markedet i den udelukkede medlemsstat, der kommer i betragtning for eventuelle parallelkøb, og at det således slet ikke var nødvendigt at nævne andre, ikke-eksisterende forsyningsmuligheder. Under denne forudsætning vil eneforhandlingskontrakten med sit begrænsede eksportforbud i forbindelse med alle de ledsagende omstændigheder, som man skal tage hensyn til ved dens bedømmelse, dvs. i forbindelse med overdragerens adfærd, faktisk have til følge, at eneforhandleren nyder absolut områdebeskyttelse.

Findes der derimod faktisk forsyningsmuligheder også i andre medlemsstater, må det antages, at indskrænkningen af eksportforbudet til én medlemsstat opstilles som følge af, at markedsforholdene dér er af særlig interesse for parallelimport. Dette er netop nærliggende, når den udelukkede medlemsstat netop er det område, hvor overdrageren er hjemmehørende. Overdrageren vil nemlig koncentrere sig særlig intensivt om det marked, der ligger i hans umiddelbare nærhed; her kunne hans hovedaftagere findes (således som det faktisk er tilfældet — har vi hørt — for Dalle Crode), og her vil konkurrenceforholdene derfor sørge for sådanne markedsbetingelser, som gør parallelimport til det af eneforhandlingsaftalen omfattede område særlig tillokkende, i hvert fald i almindelighed væsentligt mere interessant end import fra medlemsstater, hvor overdrageren udøver en ringere salgsaktivitet.

Det kan i intet af de to tilfælde afvises, at en klausul i eneforhandlingsaftaler med eksportforbud gældende for overdragerens medlemsstat har særlig stor betydning for konkurrenceforholdene. Det er således utænkeligt, at den slags begrænsninger kan toleres inden for rammerne af forordningen om gruppefrita-

gelse, hvor der er tænkt på i grunden harmløs konkurrenceindskrænkning.

Alt dette tvinger ifølge min opfattelse til at følge Kommissionen ved fortolkningen af artikel 3 i forordning nr. 67/67 og at betragte udelukkelsen af parallelimport fra overdragerens medlemsstat som en indskrænkning eller forsyningshindring i den i litra b) angivne forstand, også selv om der ikke gælder en tilsvarende udelukkelse for andre medlemsstater. Det er ved denne opfattelse klart uden betydning — og dette gælder også for de andre dele af det forelagte spørgsmål —, om der faktisk består mulighed for at blive forsynet i andre medlemslande, og om denne mulighed udnyttes effektivt.

På denne baggrund skal anmodningen fra retten i Arnhem om en præjudiciel afgørelse besvares som følger:

Eneforhandlingsaftaler, som er indgået mellem en producent i en medlemsstat og en eneforhandler i en anden medlemsstat, og hvori det bestemmes, at aftagere i den medlemsstat, hvor fabrikanten er hjemmehørende, forhindres i at eksportere de af aftalen omhandlede produkter til det område, aftalen vedrører, tilhører den kategori af aftaler, som i henhold til artikel 3 i Kommissionens forordning nr. 67/67 ikke er fritaget. Det er uden betydning ved bedømmelsen af sådanne aftaler, om aftagere i området, aftalen vedrører, faktisk har mulighed for at erhverve de af aftalen omfattede varer andetsteds inden for fællesmarkedet inden for den medlemsstat, hvori fremstilleren er hjemmehørende, og om denne mulighed udnyttes.